

Zitting 1982–1983

17 552

Nadere wijziging van de Algemene Kinderbijslagwet (invoering van leeftijdsafhankelijke kinderbijslagbedragen)

Nr. 5

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 20 oktober 1982

I. Algemeen

Het verheugt mij dat vrijwel alle fracties hun instemming betuigen met het voornemen de kinderbijslag afhankelijk te maken van de leeftijd van de kinderen. In deze paragraaf wordt op de in het voorlopig verslag genoemde aspecten van algemene aard ingegaan. Voor wat betreft de opmerkingen en vragen, die betrekking hebben op de relatie met de begroting 1983 en de uitvoeringsaspecten wordt verwezen naar respectievelijk de paragrafen II en VI. De leden van de fracties van het C.D.A., de V.V.D. en D'66 brengen in herinnering dat zij in het verleden herhaaldelijk hebben gepleit voor leeftijdsafhankelijkheid van de kinderbijslag.

De leden van de fractie van het C.D.A. menen dat invoering van dit element in de bestaande kinderbijslagregeling inhoudt dat nog beter dan tot nu toe het geval was, de doelstelling van de kinderbijslag wordt nagestreefd, nl. het aanbrengen van een noodzakelijke inkomenshervordering. Ik kan deze mening onderschrijven. De invoering van leeftijdsafhankelijkheid betekent een verfijning van het bestaande stelsel, waardoor beter wordt aangesloten bij de maatschappelijke realiteit, nl. dat kinderen meer kosten naarmate de leeftijd van het kind stijgt.

De leden van de fracties van het C.D.A., de V.V.D. en het G.P.V. constateren tot hun voldoening dat aan dit wetsontwerp een unaniem SER-advies ten grondslag ligt. De leden van de C.D.A.-fractie merken hierbij nog op, dat de Regering terecht de door de SER voorgestelde overgangsregeling heeft overgenomen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A., die voorop stellen dat zij zich met de gedachte van een leeftijdsafhankelijke kinderbijslag in beginsel kunnen verenigen, bepleiten nogmaals de invoering van een stelsel van inkomensafhankelijke kinderbijslag. Deze leden willen – alvorens tot een eindoordeel over dit wetsontwerp te komen – kennis nemen van de mogelijkheden die er zijn om de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken.

De leden van de fractie van de V.V.D. merken op, dat met de aanvaarding van dit wetsontwerp ook de inkomensafhankelijke kinderbijslag definitief van de baan lijkt te zijn. Ook de G.P.V.-fractie juicht het toe dat kennelijk niet wordt overwogen de kinderbijslagbedragen inkomensafhankelijk te maken.

Naar aanleiding hiervan merk ik op, dat het huidige (demissionaire) kabinet niet in de positie is om thans voorstellen te ontwikkelen om de kinderbijslagbedragen afhankelijk van het inkomen te maken. Overigens is het niet zo – de leden van de fractie van de P.v.d.A. wijzen hier terecht op – dat invoering van leeftijdsafhankelijkheid een eventuele invoering van inkomensafhankelijkheid per definitie uitsluit. Los van de vraag naar de beleidsmatige wenselijkheid is het evenwel alleen al op uitvoeringstechnische gronden niet mogelijk op korte termijn een systeem van inkomensafhankelijke kinderbijslag in te voeren. In de inventariserende nota over de mogelijke ombuigingen in de kinderbijslag zal hierop uitgebreid worden ingegaan. De leden van de P.v.d.A.-fractie vragen de Regering deze nota zo spoedig mogelijk aan de Tweede Kamer te zenden, opdat deze alsnog betrokken kan worden bij de verdere behandeling van dit wetsontwerp.

Deze nota – waarin overigens naar het oordeel van de V.V.D.-fractie het aspect van de inkomensafhankelijkheid wel achterwege kan worden gelaten – zal binnen enkele weken aan de Tweede Kamer worden gezonden. Dit tevens in antwoord op een desbetreffende vraag van de fracties van de P.S.P. en S.G.P.

De leden van de fractie van de V.V.D. hopen ten eerste dat de leeftijdsdifferentiatie met ingang van 1 januari 1983 zal kunnen worden ingevoerd.

Ook de leden van de fractie van D'66 zijn verheugd dat reeds in 1983 een aanvang kan worden gemaakt met de geleidelijke invoering. Hierbij merk ik op, dat ik met genoegen heb geconstateerd dat bij de fracties de bereidheid bestaat om een spoedige behandeling van dit wetsontwerp mogelijk te maken. Hierdoor kan de regeling met ingang van 1 januari 1983 worden ingevoerd. Ook uitvoeringstechnisch is dit mogelijk. Hier kom ik overigens later in deze memorie (in § IV) nog op terug.

De leden van de fractie van D'66 houden een pleidooi om de gezinsgrootte niet langer bepalend te doen zijn voor de hoogte van de kinderbijslag op een manier die voor de huidige gezinnen geen financieel nadeel oplevert.

Ik wil er in dit verband op wijzen, dat dergelijke voorstellen rechtstreeks ingrijpen in de structuur van het huidige kinderbijslagstelsel. Het ligt dan ook voor de hand dat een en ander betrokken moet worden bij de studie over de verdere herstructurering van de kinderbijslag welke thans bij de SER aanhangig is. Het lijkt mij niet juist om vooruitlopend op de uitkomst van het advies van de SER daarover thans een standpunt te formuleren. In de eerder in deze memorie ter sprake gebrachte inventariserende nota zal een aantal modellen, die uitgaan van een gelijk kinderbijslagbedrag per kind, aan de orde worden gesteld.

De leden van de fractie van de P.S.P. hebben met gemengde gevoelens van dit wetsontwerp kennis genomen. Zij kunnen zich niet aan de indruk onttrekken, dat dit wetsontwerp voortkomt uit een aantal moties, waarin niet zozeer de wens te kennen wordt gegeven de kinderbijslag leeftijdsafhankelijk te maken, maar die eerder het politieke doel hadden de inkomensafhankelijke kinderbijslag te voorkomen. In dit verband merk ik op, dat naar mijn mening de signalen uit het parlement om tot leeftijdsafhankelijkheid te komen, niet mis te verstaan zijn. Eerder in deze memorie heb ik reeds uiteengezet, dat dit wetsontwerp een eventuele inkomensafhankelijkheid technisch gezien niet in de weg staat. De constatering van de hier aan het woord zijnde fractie dat niemand feitelijk om dit wetsontwerp heeft gevraagd en dat het belang daarvan gering is, onderschrijf ik niet. Ik ben ervan overtuigd, dat met name voor gezinnen met lage inkomens en opgroeiende schoolgaande kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar, de regeling grote voordelen met zich brengt.

De leden van de fractie van de S.G.P. informeren wanneer het volledige advies van de SER over de uiteindelijke structuur van de kinderbijslag tegemoet kan worden gezien. Hierbij merk ik op, dat de SER met voortvarendheid de advisering ter hand heeft genomen. Gezien echter de omvang van de problematiek, als ook de vele andere aangelegenheden, waarmee de SER wordt geconfronteerd, is het eindadvies zeker niet op korte termijn

te verwachten. Ik merk in dit verband nog op, dat de SER op 23 februari 1982 aan het CBS heeft gevraagd om een aantal gegevens met betrekking tot de uitgaven voor kinderen. Deze gegevens zullen niet meer in 1982 beschikbaar komen.

II. Relatie met de begroting 1983

Diverse fracties hebben opmerkingen geplaatst of vragen gesteld over de relatie van de in dit wetsontwerp neergelegde regeling en de algemene financiële problematiek, zoals die in de begroting 1983 is uiteengezet en waarvoor tevens voorstellen zijn gedaan.

De leden van de C.D.A.-fractie constateren, dat dit wetsontwerp aan de gestelde voorwaarde van neutrale bekostiging voldoet. Zij wensen zich in dit stadium te onthouden van beschouwingen met betrekking tot eventuele ombuigingen in de kinderbijslagsfeer met ingang van 1983. Dit dient naar hun mening eerst te geschieden tijdens of na het met de regering te voeren debat over het algemene begrotingsbeeld voor 1983 en volgende jaren en het totale beeld van voor die periode noodzakelijk te achten ombuigingen in de sfeer van de sociale zekerheidswetgeving als een belangrijk deel van de collectieve uitgaven. Zij zullen alsdan van hun opvattingen op dit punt nog doen blijken.

De fractie van de V.V.D. merkt op dat in de Voorjaarsnota 1982 een ombuiging op het terrein van de kinderbijslag in 1983 was voorzien van f 500 mln. Zij vragen, nu inmiddels een bevrozing van de kinderbijslagbedragen per 1 januari 1983 is aangekondigd die een ombuiging van de helft van dat bedrag inhoudt, of de Regering nog voornemens is tot een hoger ombuigingsbedrag te gaan.

Dienaangaande deel ik het volgende mee. In de Voorjaarsnota 1982 werd op het terrein van de kinderbijslag een ombuiging voorzien van f 150 mln. voor 1982 en f 500 mln. voor 1983. De beoogde ombuiging voor 1982 werd echter op een andere wijze gerealiseerd. Bij de vaststelling van de begroting 1983 is de beoogde ombuiging van f 500 mln. in de totale problematiek betrokken.

Een heroverweging van de mogelijkheden heeft ertoe geleid, dat de Regering besloten heeft in de kinderbijslagsfeer voor 1983 een bevrozing van de bedragen voor te stellen, alsmede enige specifieke maatregelen. De maatregelen hebben betrekking op in het buitenland wonende kinderen, huishoudkinderen en uitwonende invalide kinderen. In totaal is hiermee een ombuiging van f 330 mln. gemoeid. Zoals uit de begroting van 1983 blijkt, is voor het resterende ombuigingsbedrag op andere wijze dekking gevonden. Hogere ombuigingsbedragen in de kinderbijslagsfeer worden dan ook niet overwogen.

De mening van de leden van de fractie van D'66 dat voor de effectuering van de bezuinigingen 1983 aparte wetgeving de voorkeur verdient ten einde dit wetsontwerp niet te vertroebelen door bezuinigingsmaatregelen, onderschrijf ik ten volle. Ik ben het met deze leden eens dat leeftijdsafhankelijkheid nadrukkelijk niet bedoeld is om tot bezuiniging te komen. Voor de ombuigingen in 1983 zal ik op korte termijn met aparte voorstellen komen, waarin het onderhavige wetsontwerp niet zal worden betrokken. Hiermee is tevens een desbetreffende vraag van de fractie van de P.S.P. beantwoord.

De R.P.F.-fractie vraagt of het nog wel rechtvaardig is om de kinderbijslagbedragen nog verder te verlagen, gezien de toenemende financiële last die de verantwoordelijkheid van een kind met zich mee brengt. Hierbij merk ik op dat de in dit wetsontwerp voorgestelde generale korting dwingend voortvloeit uit de eis van budgettaire neutraliteit. De vraag naar de noodzaak van verdere beperking van kinderbijslagbedragen zal aan de orde moeten komen bij de behandeling van de ombuigingsvoorstellen voor 1983.

III. De indeling in leeftijdsklassen en de onderlinge verhouding tussen de drie categorieën

De leden van de fractie van de P.v.d.A. zijn van mening dat het een leemte is dat geen actueel cijfermateriaal beschikbaar is over de hoogte van de uitgaven voor kinderen, c.q. de noodzakelijke kosten van levensonderhoud. Zij vragen of alsnog in deze leemte kan worden voorzien. Verder wijzen deze leden erop, dat geen cijfermateriaal voorhanden is om de stelling te onderbouwen dat additionele uitgaven en noodzakelijke kosten van levensonderhoud verwisselbaar zijn als het om leeftijdsafhankelijke verhoudingscijfers gaat.

Ik ben van mening dat het ontbreken van actueel cijfermateriaal over de noodzakelijke kosten van levensonderhoud en over de additionele uitgaven voor kinderen geen enkel bezwaar vormt voor de behandeling van het aan de orde zijnde wetsontwerp. Op dit moment staat immers niet de hoogte van de kinderbijslag ter discussie. Waar het thans om gaat is om verhoudingscijfers te bepalen voor de onderscheiden leeftijdscategorieën. Voorgesteld is om de verhouding 70 : 100 : 130 aan te houden omdat die verhouding in redelijke mate in overeenstemming is met gegevens die uit verschillende – inderdaad weinig recente – onderzoeken naar voren zijn gekomen. Voorts merk ik op, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek – op verzoek van de SER – een onderzoek verricht naar de hoogte van de uitgaven voor kinderen bij verschillende inkomensniveaus. Om misverstand te voorkomen, het gaat in het CBS-onderzoek om uitgaven voor kinderen en niet om noodzakelijke kosten van levensonderhoud. De – nog nader te kwantificeren – noodzakelijke kosten van levensonderhoud zouden naar mijn mening in de toekomst de basis moeten vormen voor de vaststelling van de hoogte van de kinderbijslagbedragen.

Het is juist, dat er geen cijfermateriaal voorhanden is om de stelling te onderbouwen dat additionele uitgaven en noodzakelijke kosten van levensonderhoud verwisselbaar zijn als het gaat om verhoudingen. Aannemelijk is het echter wel. In dit verband verwijs ik naar hetgeen hierover in § V van de SER-adviesaanvraag van 31 maart 1980 is opgemerkt.

Ik heb er kennis van genomen dat deze leden het geen goede gedachte vinden om deskundigen te laten studeren op een normatieve benadering van het begrip noodzakelijke kosten van levensonderhoud. Ik wijs er echter op, dat noodzakelijke kosten van levensonderhoud weliswaar een normatief begrip vormen, maar toch alles te maken hebben met subjectieve waarden. Derhalve meen ik dat het onontkoombaar is – indien men het begrip noodzakelijke kosten van levensonderhoud als basis voor de vaststelling van de hoogte van de kinderbijslaglagen neemt – om met behulp van een overzicht van de werkelijke uitgaven voor kinderen de keuze te maken welke uitgaven als noodzakelijk zijn aan te merken.

Deze leden brengen voorts de berekeningen van mevrouw De Zeeuw in ESB van 9 juli 1980 ter sprake. Hierover merk ik het volgende op.

De verhouding 70 : 100 : 130, zoals deze in het wetsontwerp wordt voorgesteld, is gebaseerd op de naar het prijsniveau 1979 omgerekende resultaten van het werknemersbudget-onderzoek 1974/1975 van het CBS. Deze herrekening naar 1979 resulteert in de volgende percentages voor de uitgaven voor kinderen (in procenten van de uitgaven voor ouders; voor gezinnen met 2 kinderen)

gezinsfase	I	23%
gezinsfase	II	32%
gezinsfase	III	43% (voor lagere inkomensgroepen)
		37% (voor hogere inkomensgroepen)

Hierbij moet bedacht worden dat:

- in gezinsfase I beide kinderen tussen de 0 en 6 jaar zijn;
- in gezinsfase II het oudste kind tussen de 6 en 12 jaar is terwijl onbekend is hoe oud het jongste kind is;
- in gezinsfase III het oudste kind tussen de 12 en 17 jaar is waarbij eveneens onbekend is hoe oud het jongste kind is.

Voor de berekening van de verhouding 70 : 100 : 130 is t.a.v. gezinsfase II verondersteld dat in ca 33% van de gevallen het jongste kind jonger is dan 6 jaar en in ca 66% van de gevallen tussen de 6 en 12 jaar. Ten aanzien van gezinsfase III is een analoge veronderstelling gemaakt. Voorts is in gezinsfase III gerekend met het hiervoor genoemde percentage voor de lagere inkomensgroepen (43%). Na correctie voor de leeftijdsindeling op grond van de hiervoor gegeven veronderstellingen kwamen de percentages er als volgt uit te zien:

gezinsfase	I	23%
gezinsfase	II	34%
gezinsfase	III	45%

In onderlinge verhoudingen geeft dit 68 : 100 : 132. Op grond van deze verhouding en gezien alle onzekerheden en afrondingen is gekozen voor de verhouding 70 : 100 : 130 zoals in het wetsontwerp vermeld.

Uiteraard moeten de cijfers uit het werknemersbudgetonderzoek 74/75 met de nodige voorzichtigheid gebruikt worden en moet de door mij gekozen verhouding van 70 : 100 : 130 gezien worden als een redelijke benadering, zonder dat nagestreefd wordt om een exacte parallel tot stand te brengen met de werkelijkheid.

Deze leden menen voorts dat snel de vraag actueel wordt of de welvaart van een gezin met kinderen niet daalt beneden het door de SER in 1964 op 80 bepaalde percentage van de welvaart van een gezin zonder kinderen met eenzelfde basisinkomen. Zij stellen die vraag tegen de achtergrond van de per 1 juli 1982 getroffen maatregelen voor de laagste inkomens en de te verwachten verdere inkomensachteruitgang in 1983.

Ik merk hierbij op, dat op minimumniveau gezinnen met kinderen in 1982 een geringere inkomensachteruitgang hebben ondervonden dan gezinnen zonder kinderen. Onderstaande tabel 1 over de koopkrachtontwikkeling in 1982 moge dit bevestigen.

Tabel 1. Koopkrachtontwikkeling 1982 exclusief de eenmalige uitkering en bij een veronderstelde stijging van de kosten van levensonderhoud van 6,25% in 1982

Gezinnen

zonder kinderen	— 3,4%
met 1 kind	— 3,3%
met 2 kinderen	— 3,0%
met 3 kinderen	— 2,8%
met 4 kinderen	— 2,6%
met 5 kinderen	— 2,4%

Op grond van de hiervoor genoemde cijfers zie ik thans geen aanleiding nader in te gaan op hetgeen deze leden met betrekking tot de gezinswelvaartstheorie ter sprake brengen.

Naar aanleiding van een desbetreffende vraag van deze leden deel ik mede dat in de inventariserende nota over ombuigingen in de kinderbijslag ruimschoots aandacht zal worden besteed aan de inkomenseffecten van de voor 1983 voorziene ombuigingen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen of bij de vaststelling van de verhoudingscijfers mede rekening is gehouden met de kostenaspecten van emancipatorische ontwikkelingen. Zij wijzen in dit verband onder meer op de inkomensderving die veelal optreedt indien de ouders (meestal nog de vrouw) korter gaan werken wanneer er kinderen zijn en op de kosten van kinderopvang. Met de door deze leden genoemde aspecten is geen rekening gehouden. Wel merk ik nog op, dat bij brief van 16 juli 1981 de SER gevraagd is om bij de advisering over het uiteindelijk te realiseren stelsel van kinderbijslag de motie Epema-Brugman/Kombrink¹ te betrekken

¹ Tweede Kamer, zitting 1980-1981, 15 835, nr. 19.

die op 16 maart 1981 tijdens een uitgebreide commissievergadering van de vaste Commissies voor Financiën en voor het Emancipatiebeleid van de Tweede Kamer in het kader van de nota «Op Weg» werd ingediend. In die motie werd de Regering gevraagd een nadere adviesaanvraag aan de SER te zenden betreffende een toeslag op de kinderbijslag voor kinderen tot 12 jaar ingeval beide ouders buitenshuis werken. Op grond van het voorgaande mag verondersteld worden dat aan de door deze leden aan de orde gestelde problematiek aandacht wordt besteed bij de uiteindelijke advisering door de SER.

De leden van de fractie van het C.D.A. geven van hun waardering blijk voor de ruime aandacht die in de memorie van toelichting is geschonken aan (onder meer) de voorgestelde indeling in leeftijdsgroepen en de verhouding van de naar leeftijd gedifferentieerde kinderbijslagen onderling. Het door deze leden gevraagde overzicht van de nominale bedragen waarop verzeerden bij ongewijzigde aanvaarding van dit wetsontwerp aanspraak kunnen maken, is hieronder opgenomen in tabel 2. In deze tabel is – conform het verzoek van deze leden – geabstraheerd van mogelijke aanpassingen van de AKW per 1 januari 1983.

Tabel 2. Kinderbijslagbedragen per kind per kwartaal in het 1e jaar van de overgangsregeling bij een leeftijdsdifferentiatie in de verhouding van 95 (50 of 70) : 100 : 107,5 en na verwerking van het algemeen kortingspercentage ad 1,18

Gezinnen met:	0 t/m 5 jaar			6 t/m 11 jaar	12 t/m 17 jaar	18 t/m 26 jaar
	50%	70%	95%	100%	107,5%	100%
1 kind	143,66	201,13	272,96	287,33	308,88	290,76
2 kinderen	263,80	358,01	376,85	405,11	411,53	381,35
3 kinderen	284,67	386,34	406,67	437,17	451,30	411,53
4 kinderen	312,18	423,68	445,97	479,42	479,42	451,30
5 kinderen	328,69	446,08	469,55	504,77	475,16	475,16
6 kinderen	346,44	470,17	494,92	532,04	500,83	500,83
7 kinderen	359,14	487,40	513,05	551,53	519,18	519,18
8 kinderen	374,18	507,82	534,55	574,64	540,93	540,93
9 kinderen	385,89	523,70	551,27	592,61	557,85	557,85
10 kinderen	395,25	536,42	564,65	607,00	571,39	571,39

Volledigheidshalve is in onderstaande tabel 3 de structurele situatie weergegeven.

Tabel 3. Kinderbijslagbedragen per kind en per kwartaal bij invoering ineens van leeftijdsdifferentiatie in de verhouding 70 : 100 : 130 en na verwerking van het algemeen kortingspercentage ad 4,66

Gezinnen met:	0 t/m 5 jaar	6 t/m 11 jaar	12 t/m 17 jaar	18 t/m 26 jaar
	70%	100%	130%	100%
1 kind	194,05	277,21	360,37	290,76
2 kinderen	254,51	363,58	472,65	381,35
3 kinderen	274,65	392,35	510,06	411,53
4 kinderen	301,19	430,27	559,35	451,30
5 kinderen	317,11	453,02	588,92	475,16
6 kinderen	334,24	477,49	620,74	500,83
7 kinderen	346,49	494,99	643,48	519,18
8 kinderen	361,01	515,72	670,44	540,93
9 kinderen	372,30	531,85	691,41	557,85
10 kinderen	381,33	544,76	708,19	571,39

Het doet mij genoegen dat de hier aan het woord zijnde leden kunnen instemmen met de uit een oogpunt van eenvoud voorgestelde driedeling alsmede met de voorgestelde onderlinge verhouding van de kinderbijslagen voor de drie leeftijdsgroepen.

De leden van de fractie van de P.S.P. merken terecht op dat de verandering naar leeftijdsafhankelijke kinderbijslag niet is ingegeven vanuit bezuinigingsmotieven. De gehele operatie verloopt budgettair neutraal. Een en ander betekent dat wanneer wijziging optreedt in de verhouding van de leeftijdsgroepen, ook het kortingspercentage aangepast kan worden. Artikel II, lid 3, van het wetsontwerp biedt hiertoe de mogelijkheid. Naar aanleiding van de vraag van de P.S.P.-fractie of dit betekent dat in de toekomst, wanneer de op dit moment verhoudingsgewijs grote groep 12- tot en met 17-jarigen is doorgeschoven, de voorgestelde korting ongedaan gemaakt zal worden, merk ik op, dat vooral de ontwikkeling van de toekomstige groep 0- tot en met 5-jarigen relevant is.

Bij een voortdurend dalend geboortecijfer zou – theoretisch bezien – ook in de toekomst een kortingspercentage noodzakelijk zijn waarbij wel zij opgemerkt, dat dit percentage dan zou kunnen fluctueren. Alleen wanneer het geboortecijfer zich zou stabiliseren dan wel zou gaan stijgen, zou na verloop van tijd het kortingspercentage overbodig worden en zelfs kunnen omslaan in een toeslag. Bij het voorgaande merk ik overigens op, dat het naar mijn mening uit praktische overwegingen geen aanbeveling verdient om, nadat de overgangsregeling is uitgewerkt, nog aandacht te schenken aan de onderlinge verhouding tussen de aantallen kinderen in de drie leeftijdsgroepen. Dit betekent dus dat in 1988 het dan geldende kortingspercentage definitief in de bedragen zou kunnen worden verwerkt.

De leden van de fractie van de S.G.P. vragen zich af of men zich in het kader van de indeling in leeftijdsklassen en de verhouding van de naar leeftijd gedifferentieerde kinderbijslagbedragen definitief neerlegt bij de omstandigheid dat het door het ontbreken van gegevens niet mogelijk is het verloop van de onderhoudskosten per leeftijdjaar van een kind aan te geven en dat geen nader onderzoek zal plaatsvinden.

Ik merk hierover het volgende op. De Commissie Sociale Verzekeringen van de SER is belast met de voorbereiding van het advies over de structuur van de kinderbijslag. Zoals ik eerder in deze paragraaf opmerkte, heeft de commissie bij brief van 23 februari 1982 het Centraal Bureau voor de Statistiek verzocht om de uitgaven van ouders voor hun kinderen te berekenen. Wellicht dat op basis van de resultaten van dit CBS-onderzoek te zijner tijd wel iets meer gezegd kan worden over het verloop van de onderhoudskosten per levensjaar.

De G.P.V.-fractie vraagt of het min of meer toevallig is dat het begin van de tweede leeftijdscategorie samenvalt met de leerplichtige leeftijd. Is een koppeling aan de leeftijd waarop de leerplicht begint niet logischer dan de strikt mathematische indeling waarvoor nu is gekozen? Indien – zo vervolgt deze fractie – uit de bestaande budgetonderzoeken de conclusie kan worden getrokken dat de kosten per kind toenemen als het kind schoolgaand wordt, dan zou een koppeling aan de leerplichtige leeftijd een extra rechtvaardiging kunnen krijgen.

Dienaangaande merk ik het volgende op. Niet alleen het begin van de tweede leeftijdscategorie valt samen met de leerplichtige leeftijd. De thans voorgestelde driedeling vindt in haar geheel aansluiting bij de thans gangbare leeftijdsindeling voor de diverse vormen van onderwijs (kleuter-, basis- en vervolgonderwijs). Een directe koppeling aan de onderwijsvorm acht ik ongewenst, onder meer omdat allerm minst vaststaat dat de kosten van kinderen in belangrijke mate toenemen indien kinderen voor het eerst naar school gaan of van onderwijsvorm veranderen. In dit verband moge ik verwijzen naar hetgeen hieromtrent is opgemerkt in het SER-advies van 7 april 1981 (§ 3.3).

IV. De overgangsregeling

Alle fracties zijn in het voorlopig verslag ingegaan op de overgangsregeling, die nodig is om te komen tot een stelsel van leeftijdsafhankelijke kinderbijslagen. Daaruit blijkt dat de opvattingen over de meest wenselijke

overgangsregeling uiteen lopen. In hoofdzaak gaat het om de keuze tussen een overgangsregeling, die geen feitelijke inkomensvermindering tot gevolg heeft en een overgangsregeling waarbij dit wél het geval is. Verder wordt over een aantal onderdelen van de overgangsregeling verschillend gedacht.

In deze paragraaf zal uitsluitend worden ingegaan op in het voorlopig verslag gemaakte opmerkingen over de overgangsregeling. Voor de beantwoording van vragen waarbij studiefinancieringsaspecten aan de orde komen zij verwezen naar paragraaf V.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. kunnen zich ermee verenigen, dat in het wetsontwerp in grote trekken de overgangsregeling is overgenomen die de SER in zijn interim-advies heeft voorgesteld. Zij menen echter dat het geen aanbeveling verdient om voor gezinnen met één kind jonger dan 3 jaar in de overgangsfase de door de SER aanbevolen formule 50–60–70 te volgen en voor gezinnen met twee of meer kinderen, waarvan het oudste kind jonger is dan 3 jaar, direct met ingang van 1 januari 1983, het percentage van 70 toe te passen. Zij pleiten ervoor om met ingang van 1 januari 1983 voor *alle* eerste kinderen in een gezin de kinderbijslag op te trekken naar 70%.

Hierbij merk ik op, dat voor gezinnen met twee en meer kinderen, waarvan de oudste jonger is dan 3 jaar, de huidige situatie al zo is dat het percentage hoger is dan 50 (zie memorie van toelichting, blz. 10). Dit betekent dat het direct op 70% stellen van de kinderbijslag voor deze kinderen slechts een geringe verhoging van kinderbijslag inhoudt. Anders ligt dit ten aanzien van de gezinnen met slechts één kind jonger dan drie jaar. Zou ook voor deze kinderen de kinderbijslag met ingang van 1 januari 1983 op 70% worden gebracht, dan zou dit een toename van 20% van de kinderbijslag inhouden. Nu de gehele overgangsregeling gekarakteriseerd wordt door geleidelijkheid, meen ik dat een verhoging van 20% onjuist zou zijn. Daarnaast moet worden bedacht dat niet meer zou worden voldaan aan de randvoorwaarde van neutrale bekostiging. De extra uitgaven die gemoeid zijn met het in één keer verhogen tot 70% voor gezinnen met één kind jonger dan 3 jaar, bedragen ca. f 40 mln. in 1983 en ca. f 20 mln. in 1984. Wanneer wederom aan de eis van neutrale bekostiging zou worden voldaan, zou het kortingspercentage moeten worden verhoogd met 0,6% in 1983 en 0,3% in 1984.

Met betrekking tot de overgangsregeling vragen deze leden zich voorts af of het onderscheid dat in het wetsontwerp wordt gemaakt ten aanzien van kinderen die de leeftijd van 6 jaar nog niet hebben bereikt, tussen hen die vóór en ná 1 januari 1983 zijn geboren, geen afbreuk doet aan het bevorderen van een zo groot mogelijke gelijkheid in behandeling en van de geleidelijkheid in de overgang van het kinderbijslagregime. Zij stellen in dit verband voor, tabel I in artikel III van toepassing te laten zijn op alle kinderen jonger dan 6 jaar (ongeacht of zij geboren zijn vóór of ná 1 januari 1983), met uitzondering van de eerste kinderen jonger dan 3 jaar.

Tegen het voorstel van deze leden heb ik twee bezwaren. In de eerste plaats zou niet meer worden voldaan aan het uitgangspunt van neutrale bekostiging. Ten opzichte van de voorstellen in het wetsontwerp zouden de meeruitgaven in de jaren 1983 tot en met 1987 als volgt zijn:

1983:	f	40 mln.
1984:	f	73 mln.
1985:	f	90 mln.
1986:	f	86 mln.
1987:	f	57 mln.
1988:		0

Het voorstel van deze leden houdt voorts in, dat ten aanzien van kinderen voor wie nog nimmer kinderbijslag is ontvangen, eerst een «hoge» kinderbijslag wordt toegekend, die vervolgens weer moet worden afgebouwd. Hiertoe zie ik geen redenen. De overgangsregeling voor de kinderen

in de jongste leeftijdsgroep is bedoeld om de negatieve inkomenseffecten in de tijd te spreiden. Daar waar geen sprake is van negatieve inkomenseffecten, is het ook niet nodig een overgangsregeling toe te passen. Dat er gedurende de werkingsduur van de overgangsregeling verschillen in aanspraak bestaan afhankelijk van de geboortedatum van het kind kan wellicht als een ongelijke behandeling worden uitgelegd. Ik wijs er echter op, dat dit in een overgangsregeling vrijwel altijd het geval is.

De leden van de fractie van het C.D.A. menen dat het inderdaad te verdedigen zou zijn – zeker gelet op de huidige situatie – een overgangsregeling te treffen die niet gepaard gaat met een feitelijke inkomensvermindering. Anderzijds constateren deze leden dat de overgangsregeling die nu is voorgesteld, van dien aard is dat de inkomenseffecten – ook voor gezinnen in de laagste inkomensgroepen – vrij beperkt zijn en zelfs per kwartaal kunnen wisselen. Het verheugt mij, dat deze leden geneigd zijn de door de SER ontworpen en door mij (vrijwel) volledig overgenomen overgangsregeling te accepteren. Wel stellen deze leden het op prijs indien tabel 6 van de memorie van toelichting wordt aangevuld met analoge gegevens voor gezinnen met respectievelijk 5 en 8 kinderen, dan wel indien enige indicatie wordt gegeven van de inkomenseffecten die bij gezinnen van zodanige samenstelling kunnen optreden bij minimumloon, respectievelijk modaal en 2x modaal. De door deze leden gevraagde gegevens zijn opgenomen in onderstaande tabel 4, waarbij ervan is uitgegaan dat er maximaal 6 kinderen in een leeftijdsgroep kunnen voorkomen.

Tabel 4. Inkomenseffecten in het eerste jaar van de overgangsregeling bij een leeftijdsdifferentiatie in de verhouding van 95 (50 of 70) : 100 : 107,5 bij neutrale bekostiging (in guldens per jaar 1983 en in % van het besteedbaar inkomen 1983)

Gezinnen met kinderbijslag voor:	Kinderbijslag mutatie in gld. per jaar	In % van het besteedbaar inkomen		
		minimum-loon	modaal	2 x modaal
5 kinderen; leeftijden:				
5 x (0– 5)	– 599	– 2,07	– 1,76	– 1,09
4 x (0– 5) / 1 x (6–11)	– 502	– 1,74	– 1,48	– 0,91
3 x (0– 5) / 2 x (6–11)	– 405	– 1,40	– 1,19	– 0,74
2 x (0– 5) / 3 x (6–11)	– 309	– 1,07	– 0,91	– 0,56
1 x (0– 5) / 4 x (6–11)	– 212	– 0,73	– 0,62	– 0,38
5 x (6–11)	– 115	– 0,40	– 0,34	– 0,21
4 x (6–11) / 1 x (12–17)	+ 30	+ 0,10	+ 0,09	+ 0,05
3 x (6–11) / 2 x (12–17)	+ 175	+ 0,61	+ 0,52	+ 0,32
2 x (6–11) / 3 x (12–17)	+ 320	+ 1,11	+ 0,94	+ 0,58
1 x (6–11) / 4 x (12–17)	+ 465	+ 1,61	+ 1,37	+ 0,84
5 x (12–17)	+ 611	+ 2,11	+ 1,80	+ 1,11
3 kinderen; leeftijd:				
6 x (0– 5) / 2 x (6–11)	– 870	– 2,36	– 2,07	– 1,38
5 x (0– 5) / 3 x (6–11)	– 760	– 2,06	– 1,81	– 1,20
4 x (0– 5) / 4 x (6–11)	– 650	– 1,76	– 1,55	– 1,03
3 x (0– 5) / 5 x (6–11)	– 540	– 1,46	– 1,29	– 0,85
2 x (0– 5) / 6 x (6–11)	– 430	– 1,16	– 1,02	– 0,68
1 x (0– 5) / 6 x (6–11) / 1 x (12–17)	– 154	– 0,42	– 0,37	– 0,24
6 x (6–11) / 2 x (12–17)	+ 121	+ 0,33	+ 0,29	+ 0,19
5 x (6–11) / 3 x (12–17)	+ 286	+ 0,77	+ 0,68	+ 0,45
4 x (6–11) / 4 x (12–17)	+ 451	+ 1,22	+ 1,07	+ 0,71
3 x (6–11) / 5 x (12–17)	+ 617	+ 1,67	+ 1,47	+ 0,98
2 x (6–11) / 6 x (12–17)	+ 782	+ 2,12	+ 1,86	+ 1,24

Deze leden vragen voorts waarom niet is voorgesteld de overgangsregeling zo te doen luiden dat ook voor kinderen waarvan de moeder op 1 januari 1983 geacht kan worden in verwachting te zijn, de basiskinderbijslag verminderd wordt op de wijze zoals aangegeven in artikel III, tabel 1 van het wetsontwerp. Naar aanleiding hiervan merk ik het volgende op.

De overgangsregeling voor kinderen in de jongste leeftijdsgroep is bedoeld om te voorkomen dat te forse negatieve inkomenseffecten optreden. In de situatie die deze leden aangeven, is van een feitelijke inkomensvermindering geen sprake. Daar komt bij dat bij vergelijkbare maatregelen die in het verleden zijn getroffen, ook nimmer met de op dat moment bestaande mogelijke verwachtingen rekening is gehouden. Ik verwijs in dit verband naar de bij de Wet van 28 maart 1979 (Stb. 157) getroffen regeling voor eerste kinderen in een gezin. Op grond van die wet werd de kinderbijslag gehalveerd voor eerste kinderen in een gezin die geboren zijn na 1 januari 1979.

Het doet mij genoegen dat de leden van de fractie van de V.V.D. hun instemming betuigen met de voorgestelde overgangsregeling. Ook deze leden wijzen erop dat de inkomenseffecten van die overgangsregeling gering zijn, zowel in positieve als in negatieve zin. Ondanks de instemming van deze leden met de voorgestelde overgangsregeling vragen zij zich wel af of het niet gerechtvaardigd is de leeftijdsafhankelijke kinderbijslag te bereiken met stapjes van 5% per jaar voor zowel de leeftijdsgroep 0 tot 6 jaar als de leeftijdsgroep 12 tot 18 jaar.

Welk ombuigingsbedrag – zou dat in de jaren 1983 tot en met 1988 kunnen opleveren?

Ik meen dat door in de eerste twee jaren van de overgangsregeling de kinderbijslag voor de 12- tot en met 17-jarigen te verhogen met 7,5% per jaar in plaats van met 5% per jaar nog eens het belang wordt onderstreept van het op korte termijn verhogen van de kinderbijslag voor kinderen van 12 tot 18 jaar. Ik ben van mening dat vooral voor gezinnen met kinderen in deze leeftijdsgroep verbeteringen dringend gewenst zijn. In het bijzonder denk ik hierbij dan aan de één-ouder-gezinnen met een inkomen op minimumniveau. Voorts wijs ik erop dat de SER in zijn advies van 7 april 1981 heeft benadrukt dat zijn voorstellen een onderling samenhangend geheel vormen (SER, 1981 – 6, §3.3.6., onder b). Ik ben het hier volledig mee eens.

Indien zowel de «opbouw» voor de kinderen van 12 tot 18 jaar als de «afbouw» voor de kinderen van 0 tot 6 jaar gerealiseerd zou worden met stapjes van 5% per jaar, terwijl voorts geen wijziging wordt gebracht in de kortingspercentages zoals die in het wetsontwerp zijn vermeld, zou dit leiden tot de volgende ombuigingen in de jaren 1983 tot en met 1988:

	Mln. glds. 1983
1983	55
1984	115
1985	110
1986	110
1987	55
1988 (en volgende jaren)	0

Uit het voorgaande blijkt dat slechts een tijdelijke besparing wordt gerealiseerd indien ook voor de kinderen van 12 tot 18 jaar de kinderbijslag met 5% per jaar wordt verhoogd.

Aan de hiervoor genoemde bedragen ligt de veronderstelling ten grondslag dat de – uit een oogpunt van neutrale bekostiging noodzakelijke – kortingspercentages, zoals die in het wetsontwerp zijn opgenomen, ongewijzigd blijven. Dit betekent impliciet dat de kortingspercentages er een andere functie hebben bijgekregen, nl. het bewerkstelligen van de beoogde (tijdelijke) ombuiging. Dit betekent ook dat dezelfde tijdelijke ombuiging bereikt zou kunnen worden door de voorgestelde overgangsregeling intact te laten en het kortingspercentage (tijdelijk) te verhogen.

De leden van de fractie van D'66 zijn er niet van overtuigd dat de keuze voor de overgangsregeling zoals de SER deze heeft voorgesteld, de juiste is. Deze leden erkennen het voordeel, dat de geleidelijke groei naar leeftijdsafhankelijkheid onmiddellijk in vrijwel alle bedragen tot uitdrukking komt.

Zij menen echter dat het nadeel van de feitelijke inkomensvermindering per 1 januari 1983 zo groot is, dat zij toch de voorkeur geven aan de oorspronkelijke overgangsregeling. Ook vinden deze leden dat het nadeel van de inkomensvermindering per 1 januari 1983 groter is dan het nadeel dat voor jonge kinderen meer kinderbijslag wordt ontvangen dan voor oudere kinderen. Deze leden voegen hier nog aan toe dat naar hun mening de voorgestelde regeling zo complex is dat de ontvangers van kinderbijslag waarschijnlijk niets meer zullen begrijpen van de wijze waarop het totaalbedrag aan kinderbijslag tot stand is gekomen.

Naar aanleiding van de opmerkingen van deze leden deel ik het volgende mede. Ik ontken niet dat er nadelen kleven aan de overgangsregeling zoals die in het wetsontwerp is voorgesteld. Toch deel ik de mening van de SER dat die nadelen geringer zijn dan de nadelen die verbonden zijn aan de oorspronkelijk (in de SER-adviesaanvraag van 31 maart 1980) voorgestelde overgangsregeling. In alle objectiviteit moet toch worden vastgesteld dat het meer dan verwonderlijk is dat wanneer een aanvang wordt gemaakt met leeftijdsafhankelijkheid, daarbij voor *oudere* kinderen *minder* kinderbijslag wordt ontvangen dan voor jongere kinderen. Ik ben het overigens niet met deze leden eens, dat de voorgestelde overgangsregeling ingewikkelder is dan de oorspronkelijk voorgestelde overgangsregeling. In paragraaf V (Uitvoering) ga ik hierop nader in.

Naar aanleiding van een desbetreffende vraag van de leden van de fractie van de S.G.P. deel ik mede, dat niet de omstandigheid dat de SER unaniem een andere overgangsregeling heeft voorgesteld, doorslaggevend is geweest voor de keuze van de overgangsregeling. Ik meen dat de argumentatie van de SER overtuigend is. Dit laat uiteraard onverlet dat ik veel waarde hecht aan het feit dat de SER unaniem geadviseerd heeft tot de voorgestelde overgangsregeling.

Deze leden vragen voorts of kan worden aangegeven op welke wijze de negatieve inkomenseffecten, die in de voorgestelde overgangsregeling optreden, van beperkte betekenis en van beperkte duur zijn. Voor wat betreft de beperkte betekenis van de negatieve inkomenseffecten moge ik verwijzen naar tabel 6 van de memorie van toelichting. Dat de negatieve effecten van beperkte duur zijn, is een uitvloeisel van de systematiek van de overgangsregeling. Zodra het kind immers de 6-jarige leeftijd bereikt, wordt het negatieve effect teniet gedaan.

De leden van de fractie van de P.P.R. geven de voorkeur aan de nu voorgestelde overgangsregeling boven de overgangsregeling zoals die voorkwam in de SER-adviesaanvraag. Wel wijzen zij erop, dat de kinderen in de leeftijdsgroep van 12 tot 18 jaar een meer dan evenredige bijdrage leveren aan de algehele korting die noodzakelijk is om de leeftijdsdifferentiatie neutraal te bekostigen. De constatering van deze leden is op zichzelf bezien juist. De korting wordt toegepast op het basiskinderbijslagbedrag. Op dit bedrag wordt vervolgens de leeftijdsdifferentiatie toegepast. Deze methode leidt ertoe dat, indien uitsluitend gekeken wordt naar het uiteindelijke resultaat, de korting op de kinderbijslag voor kinderen van 12 tot 18 jaar meer dan evenredig is. Hierin zie ik overigens geen bezwaar.

Het lid van de fractie van het G.P.V. is van mening dat de voorgestelde overgangsregeling een belangrijke verbetering inhoudt ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel in de SER-adviesaanvraag. Niettemin vraagt dit lid zich af of het aanbeveling verdient de overgangsregeling op onderdelen te wijzigen. Hij draagt hiervoor een aantal mogelijkheden aan, waarvan sommige in relatie staan met de totstandkoming van een nieuw stelsel van studiefinanciering

Eén van de mogelijkheden die dit lid noemt, betreft een gelijkmatige ingroei van 5% per jaar voor zowel de kinderen van 0 tot 6 jaar als de kinderen van 12 tot 18 jaar onder gelijktijdige vermindering van de kortingspercentages. Deze gedachte komt overeen met de gedachte van de leden van de fractie van de V.V.D., zij het dat die leden daarbij geen vermindering van het kortingspercentage voorstaan. Zoals ik eerder in deze memorie

opmerkte, hecht ik veel waarde aan een versnelde ingroei in het systeem voor de groep kinderen van 12 tot 18 jaar. Het lijkt mij dan ook niet aan te bevelen de «opbouw» voor de groep kinderen van 12 tot 18 jaar met 5% per jaar te laten plaatsvinden. Overigens merk ik op dat het verloop van de kortingspercentages bij zes stapjes van 5% voor de groep 12-17 jarigen als volgt zou zijn:

1983:	0,25
1984:	0,58
1985:	1,31
1986:	2,06
1987:	3,19
1988:	4,66

De tweede mogelijkheid die dit lid noemt, houdt in dat de opbouw van het recht op 130% voor de 12-17 jarigen wordt bereikt door zes stapjes van oplopende grootte onder gelijktijdige vermindering van de kortingspercentages. Mijn bezwaar hiertegen is dat dan in het geheel niet meer de wenselijkheid tot uitdrukking wordt gebracht van een versnelde ingroei voor de 12-17 jarigen. Op de overige mogelijkheden die dit lid noemt, ga ik in in § V.

V. Kinderbijslag en studiefinanciering

De leden van de fracties van P.v.d.A., C.D.A., D'66, P.S.P., S.G.P., P.P.R. en G.P.V. hebben de relatie kinderbijslag en studiefinanciering ter sprake gebracht. De leden van de fracties van P.v.d.A. en C.D.A. spreken hun teleurstelling uit over de mededeling in de memorie van toelichting (pagina 10) dat het zeker niet mogelijk is eerder dan met ingang van het studiejaar 1985-1986 een nieuw stelsel van studiefinanciering in te voeren. De leden van de fractie van het C.D.A. wijzen in dit verband op punt 3 van het dictum van de door de Tweede Kamer op 20 november 1981 met ruime meerderheid aanvaarde motie Lubbers/Brinkhorst waarin om invoering van een nieuw stelsel van studiefinanciering wordt gevraagd uiterlijk met ingang van het studiejaar 1983-1984. Ook de leden van de fractie van D'66 brengen de motie Lubbers/Brinkhorst in herinnering en vragen waarop de verwachting is gebaseerd dat een nieuw stelsel pas in het studiejaar 1985-1986 in werking zou kunnen treden.

Bij het voorgaande merk ik het volgende op. Reeds vele jaren is door elkaar opvolgende kabinetten de wens uitgesproken om te komen tot een nieuw stelsel van studiefinanciering voor studerende van 18 jaar en ouder. Desondanks is het nog niet gelukt een nieuw stelsel van studiefinanciering van de grond te krijgen. Ik betreur dit in hoge mate. De ondoorzichtigheid die op dit moment bestaat en de volledige afhankelijkheid van de studerende ten opzichte van hun ouders zijn zaken waarin ten spoedigste verandering behoort te komen. Ook indien op dit moment een kant en klaar ontwerp van wet op de studiefinanciering voorhanden zou zijn terwijl ook de financiële middelen beschikbaar zijn, dan nog is invoering niet eerder mogelijk dan met ingang van het studiejaar 1985-1986 gezien de noodzakelijke adviesprocedures, wetgeving en voorbereidingen voor de uitvoering.

Intussen is het ontbreken van uitzicht op korte termijn op realisering van een nieuw stelsel van studiefinanciering van bijzondere betekenis voor het thans voorliggende wetsontwerp. Terecht constateren de leden van een groot aantal fracties dat er fricties kunnen ontstaan indien een kind de leeftijd van 18 jaar bereikt. Op die fricties ben ik reeds ingegaan in de memorie van toelichting (blz. 10, v.a. de 4e volledige alinea). Wel wijs ik erop dat het zeker geen regel zal zijn dat een terugval in kinderbijslag optreedt indien een kind 18 jaar wordt. Voor thuiswonende kinderen van 12 tot 18 jaar kan nl. nooit meer dan enkelvoudige kinderbijslag worden verkregen (in de eindsituatie dus 130%). Voor thuiswonende kinderen vanaf 18 jaar bestaat wél de mogelijkheid van dubbele kinderbijslag. Dit

betekent dat in het algemeen voor een 17-jarig thuiswonend kind 130% kinderbijslag zal worden verkregen en voor een 18-jarig thuiswonend kind 200%.

Voor een uitwonend kind van 17 jaar bestaat de mogelijkheid van tweevoudige kinderbijslag – in de eindsituatie dus 260% – indien het kind grotendeels door de verzekerde wordt onderhouden. Wordt het kind 18 jaar dan zal het afhangen van de mate waarin de verzekerde bijdraagt in het onderhoud of er een terugval plaatsvindt naar 200% (bij onderhoud «grotendeels») of een verhoging naar 300% (bij onderhoud «(nagenoeg) geheel»).

Dat het in de praktijk weinig zal voorkomen dat een terugval ontstaat indien het kind 18 jaar wordt, moge blijken uit de volgende cijfers met betrekking tot de verdeling van het aantal 17- en 18-jarige kinderen naar enkelvoudige, dubbele en (voor 18-jarigen) drievoudige kinderbijslag.

Leeftijd kind	Aantal malen telling		
	1x	2x	3x
17	97%	3%	–
18	8%	84%	8%

Hoewel het dus als regel niet zal voorkomen dat een terugval in kinderbijslag ontstaat indien het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt, blijft het onbevredigend dat het kan voorkomen dat voor kinderen van 18 jaar en ouder minder kinderbijslag wordt ontvangen dan voor kinderen jonger dan 18 jaar. Dit kan slechts worden voorkomen indien:

- a. de kinderbijslag voor kinderen van 18 jaar en ouder bij de nu aan de orde zijnde leeftijdsdifferentiatie wordt betrokken;
- b. de leeftijdsdifferentiatie wordt uitgesteld tot het moment waarop een nieuw stelsel van studiefinanciering wordt ingevoerd.

Ik meen dat herstructurering van de kinderbijslag voor kinderen van 18 jaar en ouder (a) nauwelijks in overeenstemming is te brengen met het voornemen om een nieuw stelsel van studiefinanciering in te voeren. Uitstel van de leeftijdsdifferentiatie acht ik volstrekt ongewenst. Mijn conclusie is dan ook dat de mogelijke fricties noodgedwongen zullen moeten worden geaccepteerd.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. achten het niet juist dat de Regering ter adstructie van het standpunt dat mogelijke fricties moeten worden aanvaard, verwijst naar het oordeel ter zake van de SER. De SER is immers tot zijn standpunt gekomen *omdat* er binnen afzienbare tijd een nieuw stelsel van studiefinanciering zou gaan gelden. Ook de leden van de fractie van het C.D.A. wijzen op deze door de SER gelegde koppeling.

Hierbij merk ik het volgende op. Het is juist dat de SER de verschillen in aanspraak aanvaardbaar achtte omdat binnen afzienbare tijd een nieuw stelsel van studiefinanciering zou gaan gelden. Ook nu dit niet het geval is, (invoering is immers niet eerder mogelijk dan met ingang van het studiejaar 1985–1986) meen ik echter dat de nadelen vooralsnog moeten worden geaccepteerd. Ik laat in dit verband zwaar wegen dat – zoals ik hiervoor uiteenzette – het relatief gezien niet veel zal voorkomen dat een terugval in kinderbijslag ontstaat indien het kind 18 jaar wordt. Desondanks – ik wil hier geen enkel misverstand over laten bestaan – blijft het onbevredigend dat het kan voorkomen dat voor oudere kinderen minder kinderbijslag wordt ontvangen dan voor jongere kinderen. Ik ben dan ook bereid – dit mede in antwoord op een desbetreffende vraag van de leden van de fractie van de P.P.R. – op korte termijn, in overleg met de Minister van Onderwijs en Wetenschappen, te bezien of het mogelijk is om – vooruitlopend op de totstandkoming van een nieuw stelsel van studiefinanciering – te komen tot een bevredigende oplossing.

Met het voorgaande heb ik impliciet een groot aantal vragen beantwoord die betrekking hebben op de gevolgen van (het ontbreken van) een nieuw stelsel van studiefinanciering. Op een aantal specifieke vragen ga ik hierna in.

De leden van de fractie van het C.D.A. brengen naar voren dat, nu vaststaat dat integrale invoering binnen afzienbare tijd niet mogelijk is, overwogen zou kunnen worden over te gaan tot een gefaseerde invoering. Zij denken hierbij aan invoering voor hetzij de 18- en 19-jarigen, hetzij de 25- en 26-jarigen. Door een dergelijke gefaseerde invoering zouden de problemen wellicht tot een aanvaardbare omvang kunnen worden teruggebracht. Ik vind de suggestie van deze leden waardevol. Naar het mij voorkomt, zou het dan ook aanbeveling verdienen om bij de verder te ontwikkelen plannen voor een nieuw stelsel van studiefinanciering diepgaand de mogelijkheden te bezien van een gefaseerde invoering. De suggestie van deze leden heb ik dan ook ter kennis gebracht van de Minister van Onderwijs en Wetenschappen.

Helaas moet ik het antwoord schuldig blijven op de vraag van deze leden – en een soortgelijke vraag van de leden van de S.G.P.-fractie – naar de mogelijke inhoud van maatregelen die noodzakelijk geacht kunnen worden in het kader van de kinderbijslag binnen de groep 18–26 jarigen indien de besluitvorming over een nieuw stelsel van studiefinanciering is voltooid. Deze vraag zal eerst onder ogen kunnen worden gezien en worden beantwoord op het moment dat besluiten over een nieuw stelsel zijn genomen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. wensen van de Regering te vernemen hoe deze zich voorstelt de snelle achteruitgang van de inkomenspositie van studerenden op korte termijn aan te pakken. Naar aanleiding hiervan merk ik op, dat ik de mening van deze leden niet deel dat er sprake is van een snelle achteruitgang in inkomenspositie van studerenden. Ik wijs er in dit verband op dat de rijksstudietoelagen jaarlijks worden aangepast aan de ontwikkeling van het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie.

De leden van de fractie van de P.S.P. willen weten welke fricties in de praktijk voort kunnen vloeien bij de overgang van 17- naar 18-jarige leeftijd. Zij vragen hierbij een onderscheid te maken tussen studerende kinderen en huishoudkinderen. Eerder in deze paragraaf heb ik aangegeven welke die fricties zijn voor studerende kinderen. De mogelijke fricties met betrekking tot de huishoudkinderen zijn gelijk aan die voor de thuiswonende studerende kinderen. Overigens merk ik nog op dat ik van mening ben dat het recht op kinderbijslag voor huishoudkinderen moet worden afgeschaft met ingang van 1 januari 1983. Over dit voornemen heb ik op 22 juli 1982 de SER om advies gevraagd.

Het lid van de fractie van het G.P.V. is enigszins sceptisch over de vroegst mogelijke datum van invoering voor het nieuwe stelsel van studiefinanciering. Dit lid wijst erop dat ook als de gestelde datum (studiejaar 1985–1986) wordt gehaald, er in een groot aantal gevallen een inkomensteruggang zal plaatsvinden van 20% van het kinderbijslagbedrag voor het desbetreffende kind. Dat het zou gaan om een groot aantal gevallen, is niet juist. Ik verwijs hiervoor naar hetgeen ik eerder in deze paragraaf opmerkte.

Het lid van de G.P.V.-fractie vraagt mijn oordeel over een aantal alternatieven voor de overgangperiode tot de invoering van het nieuwe studiefinancieringsstelsel. Op twee van die alternatieven (a en b) ben ik al ingegaan in § IV. Met betrekking tot de overige alternatieven (c tot en met f) merk ik het volgende op.

In alternatief c wordt ervan uitgegaan dat de opbouw van het recht op 130% voor de 12–17-jarigen plaatsvindt in zes stapjes 5% per jaar, zonder dat het kortingspercentage wordt verminderd. Daardoor ontstaat in eerste instantie een (tijdelijke) ombuiging. De bedragen die hiermee gemoeid zijn, heb ik in § IV vermeld in antwoord op een desbetreffende vraag van de leden van de fractie van de V.V.D. Die financiële ruimte toe in alternatief c benut om aan 18-jarigen en ouderen eenzelfde bedrag toe te kennen als aan de 12–17-jarigen. De consequenties hiervan zijn opgenomen in

onderstaande tabel 5 waarbij ik ervan ben uitgegaan dat onder «eenzelfde bedrag als aan de 12-17-jarigen» moet worden verstaan dat (in de eindsituatie) bij enkelvoudige kinderbijslag recht bestaat op 130% en bij tweevoudige kinderbijslag op 260%. Voor drievoudige kinderbijslag ben ik uitgegaan van een percentage van 390.

Tabel 5. Financiële gevolgen van het toekennen van verhoogde kinderbijslag voor kinderen van 12 tot 27 jaar met 5% per jaar onder handhaving van het oorspronkelijke kortingspercentage (in mln. glds. 1983)

	Ombuiging t.g.v. handhaven oorspronkelijk kortingspercentage	Extra uitgaven t.b.v. 18-26-jarigen	Meeruitgaven
1983	55	70	15
1984	115	145	30
1985	115	215	100
1986	110	290	180
1987	55	360	305
1988	0	435	435

Het door dit lid onder d genoemde alternatief houdt in dat een gelijke behandeling plaatsvindt van de 12-17 jarigen en de 18-26 jarigen in die zin dat de opbouw naar 130% plaatsvindt in zes stapjes van oplopende grootte, onder handhaving van het oorspronkelijke kortingspercentage. De financiële gevolgen hiervan zijn opgenomen in onderstaande tabel 6.

Tabel 6. Financiële gevolgen van het toekennen van verhoogde kinderbijslag voor kinderen van 12 tot 27 jaar met 2,5% in 1983 en 1984, met 5% in 1985 en 1986 en met 7,5% in 1987 en 1988 onder handhaving van het oorspronkelijke kortingspercentage (in mln. glds. 1983)

	Ombuiging t.g.v. handhaving oorspronkelijk kortingspercentage	Ombuiging t.g.v. vertraagde groei	Extra uitgaven t.b.v. 18-26-jarigen	Meeruitgaven
1983	55	60	35	- 80
1984	115	110	70	- 155
1985	115	110	145	- 80
1986	110	110	215	- 5
1987	55	55	325	+ 215
1988	0	0	435	+ 435

Tevens vraagt de fractie van het G.P.V. (in alternatief e) naar de consequenties wanneer het recht op kinderbijslag voor de 12- tot en met 17-jarigen op 100% wordt gehandhaafd tot het moment van invoering van het nieuwe stelsel van studiefinanciering en pas dan gefaseerd verhoogd wordt tot 130%. Onder de veronderstelling dat het nieuwe stelsel van studiefinanciering in het studiejaar 1985-1986 wordt ingevoerd en dat de kinderbijslagbedragen voor 12- tot en met 17-jarigen dan in de periode 1986 tot en met 1988 naar 130% gebracht worden, leidt dit tot de volgende kortingspercentages:

	Kosten leeftijdsafhankelijke kinderbijslag (in mln.) (1)	Beschikbaar budget (in mln.) (2)	Tekort (1)-(2) in mln.	(3) in % van (1)
1983	6024	6125	- 101	- 1,67
1984	5929	6125	- 196	- 3,29
1985	5860	6125	- 265	- 4,52
1986	6022	6125	- 103	- 1,70
1987	6211	6125	86	1,40
1988	6424	6125	299	4,66

Uit het voorgaande blijkt dat in de jaren 1983 tot en met 1986 in alternatief e (tijdelijke) overschotten ontstaan.

Wanneer, zoals dit lid in alternatief f aangeeft, de voorgenomen kortingen uit het wetsontwerp wel plaatsvinden leidt dit tot de volgende ombuigingen:

Ombuigingen t.g.v. het handhaven van de kortingspercentages		
1983	ca.	172 mln.
1984	ca.	339 mln.
1985	ca.	448 mln.
1986	ca.	334 mln.
1987	ca.	167 mln.
1988	ca.	0 mln.

Een en ander betekent dat eind 1985 het besparingsbedrag, wanneer dit gereserveerd wordt, is opgelopen tot ca. f960 mln. en dat het kortingspercentage eind 1985 3,12 bedraagt. Wanneer nu het besparingsbedrag aangewend zou worden om de 12- tot en met 17-jarigen in 1986 direct op 130% te brengen dan resteert nog een bedrag van ca. f800 mln. Dit bedrag is voldoende om gedurende ca. 8 jaar de resterende korting ad ca. 1,55% (nl. 4,66 – 3,12) nog niet aan te brengen. In 1944 moet dan alsnog het totale kortingspercentage op 4,66 gebracht worden.

Voorts vraagt de G.P.V.-fractie naar de consequenties van de hogere kinderbijslagbedragen voor 12- tot en met 17-jarigen voor de financiering van het nieuwe stelsel van studiefinanciering. Aangezien voor de financiering van een nieuw stelsel van studiefinanciering alleen de kinderbijslaggeden beschikbaar zijn die, op het moment van invoering van het studiefinancieringsstelsel worden uitgekeerd aan kinderen van 18 jaar en ouder, heeft het verhogen van de bedragen voor kinderen van 12 tot en met 17 jaar geen invloed op het nieuwe studiefinancieringsstelsel.

VI. De uitvoeringsaspecten

Een aantal fracties heeft mijn aandacht gevraagd voor de uitvoeringsaspecten die het gevolg zullen zijn van invoering van leeftijdsafhankelijkheid.

De leden van de C.D.A.-fractie vragen zich af of als gevolg van het nu voorliggende wetsontwerp, waardoor in de praktijk talloze uitvoeringsvarianten kunnen ontstaan, de kinderbijslagregeling niet zeer ondoorzichtig dreigt te worden voor de verzekerden. Zal men zijn recht op kinderbijslag per kind in de loop van de tijd nog wel voldoende kunnen herkennen zeker als ook nog andere wijzigingen worden doorgevoerd, zo vragen zij.

Hierbij merk ik op, dat thans een verzekerde aan de hand van zijn gezinsgrootte zijn totale recht op kinderbijslag kan beoordelen. Hij dient slechts het aantal rechthebbende kinderen te vermenigvuldigen met het bedrag per kind bij die gezinsgrootte. Hieraan wordt thans een dimensie toegevoegd, nl. de leeftijd van het kind. Het bij een gezinsgrootte behorend bedrag per kind zal dan variëren al naar gelang de leeftijdscategorie waartoe het kind behoort. Onmiskkenbaar is dat het dan niet eenvoudiger wordt het totale recht op kinderbijslag te beoordelen. Dit is evenwel de prijs, die voor een verfijning van het stelsel moet worden betaald. Het is echter bepaald niet zo, dat het niet meer mogelijk zou zijn voor een verzekerde om zijn totale kinderbijslagaanspraken te kunnen berekenen. Na het bepalen van de gezinsgrootte is hiervoor slechts een eenvoudige optelsom nodig. Het is ook bepaald niet zo – dit mede in antwoord op een desbetreffende vraag van de leden van de fractie van D'66 – dat de oorspronkelijke, aan de SER voorgestelde, overgangsregeling voor de ontvangers eenvoudiger zou zijn.

In de oorspronkelijke overgangsregeling zijn de variaties groter, omdat men naast de leeftijdsklassen ook nog rekening moet houden met zgn. oude en nieuwe gevallen. Dat de gewenste percentages van 70 en 130 (voor

de nieuwe gevallen) in dat systeem onmiddellijk worden bereikt is slechts een optisch voordeel. De bedragen per leeftijdscategorie zullen immers in beide systemen bekend worden gemaakt, waardoor de verzekerde niet zelf behoeft te beoordelen welk percentage daarbij behoort. Het volgende (qua bedragen) versimpelde voorbeeld moge dit illustreren.

	Door de SER voorgestelde regeling		Oorspronkelijk voorgestelde regeling
0— 6 jaar	oude gevallen	f 95	f 100
	nieuwe gevallen	f 70	f 70
12—18 jaar	oude gevallen	f 107,5	f 100
	nieuwe gevallen	f 107,5	f 130

In een gezin met 4 kinderen, waarvan het jongste kind na de invoering is geboren en een kind na de invoering 12 jaar is geworden, terwijl de overige twee kinderen respectievelijk 3 en 15 jaar zijn, moet de volgende rekensom worden gemaakt:

SER-regeling		Oorspronkelijke regeling	
Jongste kind	f 70	f 70	
Tweede kind	f 95	f 100	
Derde kind	f 107,5	f 130	
Vierde kind	f 107,5	f 100	
	f 380	f 400	

De fractie van het C.D.A. vraagt vervolgens of de controle op de uitvoering niet veel moeilijker wordt en of als gevolg daarvan de kans op oninbare terugvorderingen niet aanmerkelijk zal toenemen.

Hierbij merk ik op, dat het inbrengen van de leeftijd van het kind de vaststelling van het recht op kinderbijslag door het uitvoeringsorgaan gecompliceerder maakt. De Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid hebben evenwel in gemeen overleg zodanige maatregelen getroffen of zullen deze treffen dat de kans op fouten tot een minimum wordt teruggebracht. Ook zijn waarborgen voor een goede controle geschapen. De taak van de Raden van Arbeid zal dus onmiskenbaar worden verzwaaard, doch dit zal een goede uitvoering niet in de weg staan. Dit in antwoord op een desbetreffende vraag van de fracties van de P.v.d.A., het C.D.A. en D'66.

De omvang van het personeelsbestand bij de Raden van Arbeid bedroeg ultimo 1981 2652 personen. De fractieleden van het C.D.A. vragen met welk aantal formatieplaatsen dit aantal zal moeten worden verhoogd om een juiste toepassing van de nieuwe regeling te verzekeren en geen aanmerkelijke vertraging in de uitbetaling te doen ontstaan en voorts of die personeelsuitbreiding tijdig gerealiseerd zal worden.

In dit verband merk ik op, dat verschil dient te worden gemaakt tussen de invoeringsproblematiek (die tijdelijk is) en de structurele verzwaring van de werkzaamheden. Voor de tijdelijke taakverzwaring als gevolg van de invoering van het nieuwe stelsel zal via tijdelijke krachten een oplossing moeten worden gezocht. Daarna zal moeten worden bezien in hoeverre structurele verzwaring van het uitvoeringsapparaat geboden is. Bij de uitvoeringsorganen staat voorop dat een tijdige uitbetaling van de kinderbijslag gewaarborgd zal moeten zijn. Het spreekt voor zich, dat ik dit uitgangspunt ten volle onderschrijf. Thans valt nog niet te overzien met welk bedrag de uitvoeringskosten zullen moeten stijgen. De fracties van het C.D.A. en de P.S.P. vragen hiernaar. Hiermee is geen rekening gehouden bij de randvoorwaarde van neutrale bekostiging. Als regel worden uitvoeringskosten bij een dergelijke randvoorwaarde niet betrokken.

De leden van de fracties van C.D.A. en D'66 vragen vervolgens naar de voortgang van de automatisering van de administraties van de Raden van Arbeid. Dienaangaande kan ik meedelen, dat thans bij twee Raden (Haarlem en Assen) het betalingscircuit geautomatiseerd is. Volgend jaar zal daarop een aantal omliggende raden worden aangesloten. Aan de verdere automatisering wordt door de Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid in goed overleg met voortvarendheid gewerkt. In dit verband wil ik benadrukken, dat ook ik grote waarde hecht aan een zo snel mogelijke automatisering van de uitvoering. Het belang daarvan, zowel voor de uitvoeringsorganen zelf als voor de gerechtigden, behoeft geen betoog. De leden van de fractie van de P.v.d.A. stellen, dat reeds thans het tijdstip van betaling in veel gevallen als te laat wordt ervaren. Deze opvatting deel ik niet. Binnen enkele weken na afloop van een kwartaal is in vrijwel alle gevallen de kinderbijslag uitbetaald. Overigens zal ook een geautomatiseerde uitvoering het uitbetalingsproces kunnen stroomlijnen.

De leden van de fracties van het C.D.A., D'66 en de S.G.P. vragen in dit verband ten slotte nog of thans voldoende zeker is gesteld, dat per 1 januari 1983 het aanvragen van kinderbijslag naar vrije keuze kan geschieden. Hierbij merk ik op, dat inmiddels de nodige maatregelen zijn getroffen om deze ook door mij gewenste vrije keuze mogelijk te maken. Invoering van leeftijdsafhankelijkheid brengt deze vrije keuze op geen enkele wijze in gevaar.

VII. Slotopmerkingen

1. *Onderhoudscriterium voor kinderen van 12 tot 18 jaar*

De leden van de fractie van de P.v.d.A. is het niet duidelijk op grond van welke overwegingen de regering meent, ten aanzien van de invulling van het onderhoudscriterium «in belangrijke mate», zo sterk te moeten afwijken van het voorstel van de SER. Kan de regering – zo vragen deze leden – cijfermatig aangeven waarom, gelet op het vereiste dat er een redelijke verhouding dient te bestaan tussen de geleverde onderhoudsbijdrage en de hoogte van de kinderbijslag, gekozen moet worden voor het bedrag van f 54 nu de kinderbijslag voor de groep 12–17-jarigen geleidelijk tot 130% zal worden opgetrokken.

De leden van de C.D.A.-fractie betwijfelen de juistheid van het beleidsvoornemen van de regering om reeds met ingang van 1 januari 1983 het onderhoudscriterium «in belangrijke mate» voor de gehele groep van 12-tot en met 17-jarigen vast te stellen op f 54 in situaties waarin aan dat criterium moet worden voldaan. Zij merken daarbij op dat hoewel de kinderbijslag voor die leeftijdscategorie met ingang van 1 januari 1983 slechts met 7,5% wordt verhoogd, de onderhoudseis per diezelfde datum wordt verdubbeld. Waarom – zo vragen deze leden – is er van afgezien deze verdubbeling gefaseerd in te voeren, temeer daar de onderhoudscriteria jaarlijks worden aangepast aan de prijsstijgingen? Ook de leden van de fractie van de R.P.F. vragen op dit punt een nadere toelichting. Voorts willen de leden van zowel de C.D.A.-fractie als de R.P.F.-fractie weten of het verhogen van het onderhoudscriterium «onderhoud in belangrijke mate» nog consequenties heeft voor de onderhoudscriteria voor de overige leeftijdscategorieën.

Ik merk hierover het volgende op. Het onderhoudscriterium «in belangrijke mate» is de minimumeis waaraan moet worden voldaan om aanspraak te hebben op kinderbijslag. Er dient echter – hetgeen wordt erkend door de leden van zowel de P.v.d.A.-fractie als van de C.D.A.-fractie – een redelijke verhouding te bestaan tussen de geleverde onderhoudsbijdrage en de hoogte van de kinderbijslag. De verhouding hiertussen wordt zichtbaar indien de minimaal vereiste onderhoudsbijdrage op jaarbasis wordt gesommeerd met de per kind te ontvangen kinderbijslag. De onderhoudseis «in belangrijke mate» zal voor de betreffende leeftijdsgroep op jaarbasis in

1983 $52 \times f 28 = f 1456$ bedragen. Bij een gezin met twee kinderen bedraagt de met 7,5% verhoogde kinderbijslag¹ per kind en op jaarbasis ca f 1 620. In deze situatie is de te ontvangen kinderbijslag dus f 184 hoger dan de vereiste bijdrage. Dit verschil loopt op tot f 844 bij een gezin met 8 kinderen (f 2 300 aan kinderbijslag f 1 456). Ik meen dat dit verschil niet terecht is. Overigens moet hierbij worden opgemerkt dat in dit rekenvoorbeeld is uitgegaan van de minimale onderhoudsbijdrage. De feitelijke onderhoudsbijdrage kan uiteraard hoger liggen. Indien echter de onderhoudseis «in belangrijke mate» wordt verhoogd tot f 56 (op jaarbasis in 1983 f 2 912), treedt een geheel ander beeld op.

Bij een gezin met twee kinderen is de eigen bijdrage van de ouders $f 2 912 - f 1 620 = f 1 272$ per kind op jaarbasis. Bij een gezin met acht kinderen is die bijdrage $f 2 912 - f 2 300 = f 612$ per kind. Gelet op het voorafgaande acht ik een gefaseerde ophoging van de onderhoudseis «in belangrijke mate» voor de groep 12- tot en met 17-jarigen niet noodzakelijk.

Voorts merk ik op dat de onderhoudscriteria voor de overige leeftijdscategorieën geen wijziging behoeven. Deze criteria liggen per leeftijdscategorie immers op een gelijk niveau. Voor zowel de categorie voor 0- tot en met 5-jarigen als die van 6- tot en met 11-jarigen is de onderhoudseis in belangrijke mate (in 1982) gewaardeerd op f 27 per week per kind. Voor de categorie 18- tot en met 26-jarigen is het onderhoud in belangrijke mate (in 1982) geldelijk gewaardeerd op f 54 per week per kind.

2. Advisering

De leden van de fractie van de P.v.d.A. verklaren het te betreuren dat het wetsontwerp niet vergezeld was van het advies van de Raad van State en het Nader Rapport aan de Koningin. Zij stellen er prijs op deze stukken alsnog te ontvangen. Hierbij merk ik het volgende op.

De Raad van State heeft op 27 augustus 1982, nr. 2407/14/8233, advies uitgebracht met betrekking tot wetsontwerp 17 552. In het advies is opgenomen dat, gelet op het bepaalde in artikel 25a, vierde lid jo derde lid, onder b van de Wet op de Raad van State, het college van oordeel is, dat openbaarmaking van dit advies achterwege dient te blijven. Uit deze formulering blijkt dat het hier een blanco advies betreft. Toezending aan de Tweede Kamer is derhalve niet nodig.

De leden van de C.D.A.-fractie vragen zich af of ook de Emancipatieraad niet had dienen te worden gehoord over de onderhavige wetswijziging. Zullen de effecten daarvan – zo vragen zij – voor met name werkende vrouwen met jonge kinderen – en dus verlaagde kinderbijslag – niet remmend werken op de nagestreefde emancipatie?

Bij de advisering met betrekking tot dit wetsontwerp is de Emancipatieraad niet betrokken geweest. Ik ben van mening dat het wetsontwerp geen aspecten bevat waardoor advisering door de Emancipatieraad geboden zou zijn. Een lagere kinderbijslag voor kinderen tot 6 jaar zal m.i. geen remmende werking hebben op het emancipatiestreven. Een dergelijke relatie is enige jaren geleden ook niet gelegd bij de halvering van de kinderbijslag voor eerste kinderen in een gezin jonger dan drie jaar.

3. Fiscale aspecten

De leden van de fractie van de S.G.P. vragen of op dit moment reeds kan worden meegedeeld in welk stadium het voornemen verkeert om de in de uitvoeringsbeschikkingen loonbelasting en inkomstenbelasting uitgewerkte buitengewone lastenaf trek wegens uitgaven voor levensonderhoud van kinderen jonger dan 27 jaar zo goed mogelijk af te stemmen op de voorgestelde leeftijdsdifferentiatie in de kinderbijslag.

De bedoelde aanpassing van de vaste buitengewone-lastenaf trek wegens uitgaven voor levensonderhoud voor hen die geen kinderbijslag genieten voor een kind jonger dan 27 jaar, moet uiteraard wachten op het resultaat

¹ Over deze verhoogde kinderbijslag is de per 1 januari 1983 geldende korting van 1,18% toegepast.

van de behandeling van dit wetsontwerp. Het ligt overigens, indien het ingediende wetsontwerp als uitgangspunt wordt genomen, in het voorstellen voor kinderen die jonger zijn dan 18 jaar, het huidige onderscheid tussen kinderen jonger dan 3 jaar en de overige kinderen reeds in 1983 te laten vervallen en voor dat jaar een differentiatie in de leeftijdsgroep 0-17 jaar aan te brengen als volgt:

- leeftijdsgroep van 0- 5 jaar	95%
- leeftijdsgroep van 6-11 jaar	100%
- leeftijdsgroep van 12-17 jaar	107,5%

Voor kinderen van 18 jaar en ouder kan de huidige systematiek in stand blijven.

4. Artikelen

Het is de leden van de P.v.d.A.-fractie opgevallen, dat in artikel I, onderdeel B, wordt voorgesteld in het derde en vierde lid van artikel 12 van de AKW het woord «kinderbijslag» te vervangen door basiskinderbijslag, zonder nadere aanduiding elders van deze volgens deze leden niet alledaagse term. Waarom, zo vragen zij, is deze term niet in een definitie-artikel omschreven?

Hierbij merk ik op, dat in de hiervoor genoemde leden van artikel 12 aan het veelvuldig in de wet voorkomende woord «kinderbijslag» de term «basis» is toegevoegd, omdat in deze leden de berekening van de kinderbijslagbedragen is neergelegd. Door toevoeging van de term «basis» wordt duidelijk aangegeven, dat op dit basisbedrag de leeftijdsdifferentiatie moet worden toegepast. Bij het overige gebruik van het woord «kinderbijslag» in de AKW is dit niet relevant.

Het is de leden van de P.v.d.A.-fractie voorts niet duidelijk, waarom de voorschriften vervat in de artikelen II en III niet verder strekken dan – zoals zij dat noemen – «ingezonden mededelingen». Behoren deze voorschriften niet in de wet zelf thuis, zo vragen deze leden.

De artikelen II en III vormen onderdeel van het thans aan de orde zijnde wetsontwerp. Zij worden niet in de AKW opgenomen, omdat de in die artikelen vervatte bepalingen slechts gelden in de overgangperiode en derhalve beter als «losse» overgangsartikelen kunnen worden geformuleerd. De blijvende situatie – na afloop van de overgangperiode – is in de AKW zelf opgenomen.

Ten slotte vragen deze leden aandacht voor het derde lid van artikel II. Hierbij merk ik op, dat de daarin gegeven bevoegdheden duidelijk afgegrensd zijn. Een wijziging in de kortingspercentages is alleen mogelijk indien er in de leeftijdsgroepen veranderingen optreden ten opzichte van de huidige prognoses. Deze bevoegdheid is nodig om de budgettaire neutraliteit gedurende de overgangperiode te kunnen waarborgen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
L. de Graaf